

Lausuntopyyntö perusopetuslain muuttamisesta 2025

Mitä mieltä olette perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta?

Suomenopettajat ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä perusopetuslain muuttamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

On tärkeää, että resursseja kohdistetaan kielenoppimisen alkuvaiheessa tukea tarvitseville. Lisäopetus on tarpeellinen esim. myöhään maahan tulleiden kohdalla, joskin silloinkin on varmistettava, että valmistavaan opetukseen osallistuvat integroituvat myös yleisopetuksen vertaisryhmään.

Lisäresurssin rinnalla on yhtä tärkeää kehittää valmistavaa opetusta tutkimusperustaisesti koko valtakunnan tasolla. Tätä varten olisi kohdistettava käynnissä olevien hankkeiden lisäksi määräraha pitkäjänteiseen kehittämistyöhön valmistavan opetuksen laadun varmistamiseksi.

Onko perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus mielestänne tarpeellinen?

Lisäopetus voi olla tietyissä tilanteissa tarpeellista (esim. myöhään maahan tulleet tai trauman kohdanneet oppilaat), mutta ei itsessään ratkaise mahdollisia kotoutumisen tai viivästyneen kielen oppimisen haasteita. Ylipäättään kaikessa valmistavan opetuksen järjestämisessä tulisi huomioida mm. joustavat järjestelyt, yksilölliset tarpeet sekä kielellinen tuki kaikkien oppiaineiden opiskelussa. Viimeksi mainitun mahdollistamiseksi olisi tarpeen taata kaikkien opettajien valmius opettaa oman oppiaineensa sisältöjä kieli- ja kulttuuritietoisesti. Tämä varmistetaan kehittämällä opettajankoulutusta ja täydennyskoulutusta sekä järjestämällä valmistavassa opetuksessa toimiville opettajille mentorointia.

Kielellisesti tuetun opetuksen rakenteita tulee luoda systemaattisesti ja tutkimusperustaisesti (mm. Harju-Autti 2022). OPH:n, OKM:n ja KARVI:n yhteisen KIEPPI-työryhmän ehdotuksia tulee myös kuulla. Keskeisimpiä asioita opettajankoulutuksen ja täydennyskoulutuksen lisäksi on myös ryhmämuotoisen valmistavan opetuksen

ryhmäkokosuositus (8–10 oppilasta, kuten oikeuskansleri on v. 2015 suositellut). Mikäli oppilaat opiskelevat inklusiivisesti perusopetuksessa tai osittain integroituina, on tarvittavat resurssit kohdennettava perusopetukseen.

Hallitusohjelmaan kirjattu kaksivuotinen valmistava opetus ei ole sellaisenaan hyvä, mikäli se tarkoittaa opetusjärjestelyiden osalta oppilaan sijoittamista vain erillään järjestettävään opetukseen kahdeksi vuodeksi. Kaksivuotinen rahoitus kuitenkin tarvitaan, jotta voidaan tarpeen mukaan luoda kielellisesti ja kulttuurisesti vastuullisia ja joustavia ratkaisuja oppilaskohtaisten tarpeiden mukaisesti. Lisäksi resursseja tarvitaan oppilashuollolliseen tukeen ja koulunkäynninohjaajan palkkaamiseen.

Onko perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen rahoitusratkaisu toimiva?

On hyvä, että valmistavan opetuksen lisäopetus järjestetään perusopetuksen yhteydessä. Näin tuki kielen oppimiseen sekä luku- ja kirjoitustaidon kehittymiseen on saatavilla oppilaan lähikoulussa.

Ei kuitenkaan ole yhdenvertaista, että oppilaan syntymämaa määrittää tai sulkee ulos jonkin tukimuodon. Intensiivisempi kielen oppimisen tuki valmistavan opetuksen ja sen lisäopetuksen osalta tulisi olla mahdollista myös Suomessa syntyneille, jos oppilaan kielitaito koulun opetuskielessä on vasta hyvin alkuvaiheessa. Esimerkiksi Suomessa syntyneen, vain satunnaisesti varhaiskasvatukseen osallistuneen esiopetusikäisen suomen/ ruotsin kielen taito saattaa olla samantasoinen kuin ulkomailla syntyneen.

Lisäksi lakiin tulisi kirjata vastasaapunut-käsite (vrt. Ruotsin *nyanländ*), joka kattaisi alle neljä vuotta Suomessa asuneet henkilöt. Heille tulisi määritellä omat kielellisen tuen muodot, jotka alkavat perusopetukseen valmistavasta opetuksesta ja jatkuvat kielellisesti tuettuna opetuksena niin pitkään kuin tarvetta on.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamista koskevaan osuuteen esityksessä?

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottaminen saattaa sulkea toiminnan ulkopuolelle juuri niitä lapsia, jotka hyötyisivät siitä eniten, minkä vuoksi maksujen korottaminen ei ole järkevää. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ulkopuolelle jääminen saattaa vähentää myös valmistavan opetuksen oppilaan tilanteita harjoitella kieltä ikätovereidensa kanssa.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen indeksisäännöstä koskevaan osuuteen esityksessä?

-

Onko teillä muuta lausuttavaa esitysluonnoksesta (esim. vaikutusarvioinnit)

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään kolme vaihtoehtoa kielen oppimisen turvaamiseksi ja kotoutumisen edistämiseksi. Vaihtoehto 1 on kustannuksiltaan kallis, mutta myös vaikutuksiltaan kannatettava. On tärkeää kehittää kielitaidon arvioinnin välineitä, jotta nykyinen tilanne, jossa selvitysten mukaan moni oppilas opiskelee S2-oppimäärää, vaikka taidot riittävät aivan hyvin S1-oppimäärän opiskeluun, voidaan välttää. Oppilaalle parhaiten soveltuvan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden on oltava linjassa oppilaan taitojen kanssa. Koulun opetuskielen opetus on kokonaisuus, jossa jokaisella opettajalla on tärkeä rooli. Tästä syystä opettajien täydennyskoulutus on joka tapauksessa tarpeen.

Vaihtoehdon 2 mukaan valmistava opetus olisi kunnille velvoittavaa. Oppilaiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta on vaikea perustella nykytilannetta, jossa kunnat voivat tarjota valmistavaa opetusta tai olla tarjoamatta.

Vaihtoehto 3, perusopetuksen yhteydessä järjestettävä valmistava opetus, täydentää oppilaan tukea tietyssä tilanteessa (esim. myöhään maahan tullut), mutta rakenteellisella tasolla ei ratkaise kaikkia kielen oppimiseen ja kotoutumiseen liittyviä kysymyksiä.

